Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра романо-германської філології

"**ЗАТВЕРДЖУЮ**"
Декан факультету (директор навчально-наукового інституту)

факультет іноземних мов
(вказати назву структурного підрозділу)
Світлана ВІРОТЧЕНКО
(вказати П.І.Б керівника)
" _____ " _____ 2024 р.

# РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етика та методологія наукового пізнання
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
(шифр і назва)

спеціальність: В11 - Філологія (за спеціалізаціями)
(шифр і назва)

освітня програма: Німецька мова та література і переклад та англійська мова. Переклад (іспанська та англійська мови), Французька мова та література і переклад та англійська мова спеціалізації
(шифр і назва)

спеціалізація: В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська, В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.
(шифр і назва)

вид дисципліни: За вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет: іноземних мов

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету іноземних мов

“ _____ ” ____серпня____ 2025 року, протокол № _____

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Песоцька Діана Леонідівна, кандидат філософських наук,
доцент кафедри романо-германської філології

Програму схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології

Протокол від “ _____ ” ____серпня____ 2025 року № __1__

В.о. завідуючої кафедрою романо-германської філології

_____ Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Німецька мова та література і переклад та англійська мова _____ Лілія БЕЗУГЛА
назва освітньої програми (підпис) (прізвище та ініціали)

Переклад (іспанська та англійська мови) _____ Ігор ОРЖИЦЬКИЙ
назва освітньої програми (підпис) (прізвище та ініціали)

Французька мова та література і переклад та англійська мова _____ Ірина РУДНЄВА
назва освітньої програми (підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

Протокол від “ _____ ” ____серпня____ 2025 року № _____

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ Анна КОТОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

## ВСТУП

Програма вибіркової навчальної дисципліни “Методологія та етика наукового пізнання” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

| | |
|---|---|
| спеціальності (напряму) | В11 Філологія |
| спеціалізації | В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; В11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська; В11.061 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська |

### 1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни — підготовка філологів високої кваліфікації, здатних здійснювати науково-дослідну діяльність у рамках філології відповідно до етичних настанов наукового методу, публікувати результати своїх наукових досліджень, писати кваліфікаційні роботи у рамках науково-дослідної роботи, виступати на конференціях та захищати свої кваліфікаційні роботи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомити здобувачів освіти з етичними настановами наукового методу та науковою методологією;
- ознайомити здобувачів освіти з завадами науковому пізнанню: хиби, викривлення та недоброчесність;
- ознайомити здобувачів освіти із організацією наукового знання та наукових досліджень у галузі філології;
- репрезентувати діючі правила оформлення та опублікування наукових результатів в Україні та в Європі;
- окреслити стан філологічної думки в Україні та в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна;
- підготувати здобувачів освіти до проведення досліджень та написання наукових робіт;
- підготувати здобувачів освіти до публічних виступів на конференціях та до захисту дипломних та курсових робіт;

- сформувати у здобувачів освіти наступні програмні компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі германської філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз.

1.3. Кількість кредитів: 3

1.4. Загальна кількість годин: 90

| 1.5. Характеристика навчальної дисципліни | |
|---|---|
| Вибіркова | |
| Денна форма навчання | Заочна (дистанційна) форма навчання |
| Рік підготовки | |
| 3-й | 3-й / 5-й |
| Семестр | |
| 6-й | 6-й / 9-й |
| Лекції | |
| 28 год. | 6 год. |
| Практичні, семінарські заняття | |
| 4 год | 4 год |
| Самостійна робота | |
| 58 год. | 80 год. |

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти мають:

***знати***:

поняття, зміст, мету та завдання, структурні елементи науки; класифікацію наук; засади деонтичної та консеквенційної етики в науковому методі; поняття хиб, викривлень та недоброчесності; теорію щодо диференціації та інтеграції у науці; структуру філологічних наук; парадигми лінгвістики – порівняльно-історичну, структурну, генеративну,

функціональну, когнітивно-комунікативну; поняття методології, методу і методики; філософські, загальнонаукові, логічні, емпіричні методи дослідження на спеціальні методи філології; види наукових праць; вимоги до написання наукових робіт; поняття про спадкоємність та етику у науці; види та джерела наукової інформації; засади цитування; теорію щодо кореляції теоретичних та емпіричних досліджень; джерела та критерії відбору матеріалу; критерії класифіцікації; поняття метамови, термінології, критерії вибору терміна; стиль наукової прози; основи мистецтва публічного наукового мовлення;

***вміти***:
розпізнавати хиби, викривлення та недоброчесність у науці; класифікувати лінгвістичне дослідження відповідно до парадигм лінгвістики; планувати наукове дослідження; оцінювати та обирати наукову тему дослідження; обирати об'єкт і предмет дослідження; формулювати мету й завдання наукового дослідження; визначати теоретичну та практичну значущість роботи; обирати матеріал дослідження; застосовувати методи та процедури аналізу; опрацьовувати і аналізувати теоретичну наукову літературу; створювати конспект першоджерел; цитувати першоджерела; укладати бібліографію до наукового дослідження; готувати наукові матеріали до опублікування; готуватися до публічного захисту наукової роботи.

***Програмні результати навчання***:
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН3. Організовувати процес свого навчання та самоосвіти.
ПРН4. Розуміти загальні суттєві характеристики реальності (фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства).
ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо, працювати у команді.
ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ПРН13. Аналізувати й інтерпретувати літературні твори, визначати їхню специфіку та місце в літературному процесі.
ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз.
ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови та мовлення.
ПРН19. Мати навички участі в наукових дослідженнях.

## 2. Тематичний план навчальної дисципліни

### Розділ 1. Наука і науковий метод

*Тема 1. Наука і наукові знання*
Поняття науки. Зміст науки. Критерії науковості знання. Принцип фальсифікованості (за Карлом Поппером). Завади пізнанню (за Френсісом Беконом). Мета та завдання науки. Класифікація наук. Диференціація та інтеграція в науці. Поняття наукового підходу. Гіпотеза – прогноз – перевірка. Етичний принцип nullius in verba. Поняття відтворюваності. Процедура рецензування (peer review) та її етична контроверсійність. Поняття псевдонауки. Протиставлення деонтичного та консеквенціального підходів у етиці.

*Тема 2. Організація наукових знань*

Концептуальний апарат науки: поняття й категорії. Наукові принципи та закони. Теорія як найвища форма організації наукових знань. Принципи побудови наукової теорії (за Альбертом Ейнштейном). Вимоги до теорій (гносеологічна етика за Марком Коліваном). Принцип «леза Оккама». Структура та типи теорії. Різниця між науковим законом і науковою теорією. Скептицизм як етична настанова. Поняття наукової парадигми (за Томасом Куном).

*Тема 3. Наукова методологія*

Поняття методології, методу і методики. Методологічна установка у когнітивно-комунікативній парадигмі. Поняття антропоцентризму, експланаторності, експансіонізму, недетермінізму, нелінійності, системності. Філософські методи дослідження (діалектичний, метафізичний та герменевтичний). Загальнонаукові методи дослідження (аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, історичний, системний, метод формалізації, метод абстрагування, метод узагальнення, метод сходження від абстрактного до конкретного).

*Тема 4. Логічні та емпіричні методи дослідження*

Логічні методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія. Емпіричні методи дослідження: загальне уявлення. Спостереження, опис, підрахунок, вимірювання, моделювання та порівняння. Поняття експерименту. «Золотий стандарт» досліджень: поняття контрольної групи, рандомізованності дослідження і подвійного сліпого методу.

*Тема 5. На заваді пізнанню: хиби, викривлення та недоброчесність*

Операції логіки: тотожність, заперечення, імплікації. Різниця між логічною хибою (fallacy) та когнітивним викривленням (bias). Інверсія, конверсія та контрпозиція. Post hoc. Хибне коло. Перехід на особистості. Аргумент до лицемірства. Хибний висновок. Звернення до популярної думки. Похапливе узагальнення. Упередження виживання. Підтверджувальне упередження. Якорування. Упередження авторитету. Омана хибного консенсусу. Омана плюралістичного невігластва. Поняття наукової доброчесності. Положення наукової етики.

**Розділ 2. Специфіка наукових досліджень з філології**

*Тема 1. Філологія як наука*

Структура філології як науки. Літературознавство: історія літератури, теорія літератури, літературна критика. Лінгвістика як наука. Теоретичне мовознавство і прикладна лінгвістика. Загальне і конкретне мовознавство. Парадигми філології. Порівняльно-історична парадигма. Структурна парадигма (теорія Фердинанда де Соссюра, празький, датський та американський структуралізм). Генеративна парадигма (теорія Ноама Хомського). Функціональна парадигма (лінгвістична семантика, комунікативна лінгвістика, психо-, нейро- та когнітивна лінгвістика). Когнітивно-комунікативна парадигма.

*Тема 2. Спеціальні методи філології*

Методи літературознавства: біографічний, соціологічний, формальний, порівняльний, історико-функціональний. Контраверсивність психоаналітичного та герменевтичного методів літературознавства. Лінгвістичні методи дослідження (дистрибутивний, дистрибутивно-статистичний, валентнісний, контекстологічний, компонентний, опозитивний, метод безпосередніх складових, трансформаційний, пропагандистського аналізу, критичного дискурс-аналізу, конверсаційного аналізу, трансакційного аналізу, картографування, мовленнєвоактовий, концептуального аналізу). Робота з інформантами.

**Розділ 3. Етапи написання наукової роботи**

*Тема 1. Теоретичні основи дослідження*

Обрання теми та наукового керівника. Складання плану роботи. Робота з науковими публікаціями. Накопичення й обробка теоретичної інформації. Основи цитування. Огляд літератури за темою. Джерела наукової інформації. Платформи Google Scholar і Researchgate.

*Тема 2. Емпіричні аспекти дослідження*

Алгоритм збирання та аналізу емпіричного матеріалу. Поняття загального масиву дослідження. Поняття вибірки. Вірогідніснi та невірогідніснi вибірки. Випадкова, стратифікована, кластерна і багатоетапна вибірки. Формування корпусу дослідження.

*Тема 3. Виклад результатів дослідження*

Проблеми написання тексту: блок, внутрішній критик, прокрастинація. Стиль наукової прози. Спеціальні мовні засоби у науковій роботі. Абзацне членування. Типові стилістичні помилки при написанні наукових робіт.

*Тема 4. Метамова*

Поняття метамови. Термінологія у філологічних дослідженнях. Дефініції. Кола у визначенні. Літерна символіка. Графічна метамова. Таблиці, графіки, схеми. Графічні символи. Поняття метатексту.

*Тема 5. Презентація результатів дослідження*

Процедура захисту наукових робіт. Вимоги до наукових робіт. Види наукових форумів. Виступ на конференціях. Підготовка до публічного захисту. Відповіді на зауваження і запитання під час презентації дослідження. Підготовка до публікації. Вимоги до назви. Поняття УДК. Ключові слова.

*Тема 6. Оформлення наукової роботи*

Оформлення титульної сторінки і змісту. Вимоги до назв розділів та підрозділів. Оформлення обов'язкових компонентів вступу: 1) актуальність проблеми, 2) об'єкт і предмет дослідження, 3) мета й завдання дослідження, 4) матеріал дослідження, 5) методи дослідження, 6) положення, які виносять на захист, 7) теоретичне і практичне значення дослідження, 8) апробація результатів дослідження (конференції, статті). Опис загального напрямку дослідження у вступі. Оформлення основного тексту роботи.

*Тема 7. Оформлення бібліографічних посилань*

Оформлення бібліографічних посилань за ДСТУ (книги, словники та дисертації, частина видання, електронні ресурси. Оформлення References за Гарвардською системою (книги латинкою, кирилічні книги, частина видання латинкою, кирилічна частина видання.

## 3. Структура навчальної дисципліни

| Назви розділів і тем | Кількість годин | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | денна форма | | | | | | заочна форма | | | | | |
| | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | | |
| | | л | п | лаб. | інд. | с. р. | | л | п | лаб. | інд. | с. р. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Розділ 1. Наука і науковий метод** | | | | | | | | | | | | |
| Тема 1. Наука і наукові знання | 6,5 | 2 | 0,5 | | | 4 | 6,5 | 1 | | | | 5,5 |
| Тема 2. Організація наукових знань | 6,5 | 2 | 0,5 | | | 4 | 6,5 | 1 | | | | 5,5 |
| Тема 3. Наукова методологія | 6,5 | 2 | 0,5 | | | 4 | 6,5 | 1 | | | | 5,5 |
| Тема 4. Логічні та емпіричні методи дослідження | 6,5 | 2 | 0,5 | | | 4 | 6,5 | 1 | | | | 5,5 |
| Тема 5. На заваді пізнанню: хиби, викривлення та недоброчесність | 8 | 3 | 1 | | | 4 | 8 | 1,5 | | | | 6,5 |
| **Розділ 2. Специфіка наукових досліджень з філології** | | | | | | | | | | | | |
| Тема 1. Філологія як наука | 6 | 1 | 1 | | | 4 | 6 | 0,5 | | | | 5,5 |
| Тема 2. Спеціальні методи філології | 6 | 1 | 1 | | | 4 | 6 | 0,5 | | | | 5,5 |
| **Розділ 3. Етапи написання наукової роботи** | | | | | | | | | | | | |
| Тема 1. Теоретичні основи дослідження | 5,5 | 0,5 | 1 | | | 4 | 5,5 | 0,5 | | | | 5 |
| Тема 2. Емпіричні аспекти дослідження | 5,5 | 0,5 | 1 | | | 4 | 5,5 | 0,5 | | | | 5 |
| Тема 3. Виклад результатів дослідження | 6,5 | 0,5 | 2 | | | 4 | 6,5 | 0,5 | | | | 6 |
| Тема 4. Метамова | 5,5 | 0,5 | 1 | | | 4 | 5,5 | 0,5 | | | | 5 |
| Тема 5. Презентація результатів дослідження | 6,5 | 0,5 | 2 | | | 4 | 6,5 | 0,5 | | | | 6 |
| Тема 6. Оформлення наукової роботи | 6,5 | 0,5 | 2 | | | 4 | 6,5 | 0,5 | | | | 6 |
| Тема 7. Оформлення бібліографічних посилань | 6 | | 2 | | | 4 | 6 | 0,5 | | | | 5,5 |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Підготовка до заліку | 2 | | | | | 2 | 2 | | | | | 2 |
| | | | | | | | | | | | | |
| ***Усього годин*** | **90** | **16** | **16** | | | **58** | **90** | **10** | | | | **80** |

## 4. Теми лекційних занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| | **Розділ 1. Наука і науковий метод** | | |
| 1.1. | *Тема 1. Наука і наукові знання.* Поняття науки. Зміст науки. Критерії науковості знання. Принцип фальсифікованості (за Карлом Поппером). Завади пізнанню (за Френсісом Беконом). Мета та завдання науки. Класифікація наук. Диференціація та інтеграція в науці. Поняття наукового підходу. Гіпотеза – прогноз – перевірка. Етичний принцип nullius in verba. Поняття відтворюваності. Процедура рецензування (peer review) та її етична контроверсійність. Поняття псевдонауки. Протиставлення деонтичного та консеквенціального підходів у етиці. | 2 | 1 |
| 1.2. | *Тема 2. Організація наукових знань.* Концептуальний апарат науки: поняття й категорії. Наукові принципи та закони. Теорія як найвища форма організації наукових знань. Принципи побудови наукової теорії (за Альбертом Ейнштейном). Вимоги до теорій (гносеологічна етика за Марком Коліваном). Принцип «леза Оккама». Структура та типи теорії. Різниця між науковим законом і науковою теорією. Скептицизм як етична настанова. Поняття наукової парадигми (за Томасом Куном). | 2 | - |
| 1.3. | *Тема 3. Наукова методологія.* Поняття методології, методу і методики. Методологічна установка у когнітивно-комунікативній парадигмі. Поняття антропоцентризму, експланаторності, експансіонізму, недетермінізму, нелінійності, системності. Філософські методи дослідження (діалектичний, метафізичний та герменевтичний). Загальнонаукові методи дослідження (аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, історичний, системний, метод формалізації, метод абстрагування, метод узагальнення, метод сходження від абстрактного до конкретного). | 2 | 1 |
| 1.4. | *Тема 4. Логічні та емпіричні методи дослідження*. Логічні методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія. Емпіричні методи дослідження: загальне уявлення. Спостереження, опис, підрахунок, вимірювання, моделювання та порівняння. Поняття експерименту. | 2 | 0,5 |

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| | «Золотий стандарт» досліджень: поняття контрольної групи, рандомізованності дослідження і подвійного сліпого методу. | | |
| 1.5. | *Тема 5. На заваді пізнанню: хиби, викривлення та недоброчесність.* Операції логіки: тотожність, заперечення, імплікації. Різниця між логічною хибою (fallacy) та когнітивним викривленням (bias). Інверсія, конверсія та контрпозиція. Post hoc. Хибне коло. Перехід на особистості. Аргумент до лицемірства. Хибний висновок. Звернення до популярної думки. Похапливе узагальнення. Упередження виживання. Підтверджувальне упередження. Якорування. Упередження авторитету. Омана хибного консенсусу. Омана плюралістичного невігластва. Поняття наукової доброчесності. Положення наукової етики. | 2 | - |
| | **Розділ 2. Специфіка наукових досліджень з філології** | | |
| 2.1. | *Тема 1. Філологія як наука*<br>Структура філології як науки. Літературознавство: історія літератури, теорія літератури, літературна критика. Лінгвістика як наука. Теоретичне мовознавство і прикладна лінгвістика. Загальне і конкретне мовознавство. Парадигми філології. Порівняльно-історична парадигма. Структурна парадигма (теорія Фердинанда де Соссюра, празький, датський та американський структуралізм). Генеративна парадигма (теорія Ноама Хомського). Функціональна парадигма (лінгвістична семантика, комунікативна лінгвістика, психо-, нейро- та когнітивна лінгвістика). Когнітивно-комунікативна парадигма. | 2 | 0,5 |
| 2.2. | *Тема 2. Спеціальні методи філології*<br>Методи літературознавства: біографічний, соціологічний, формальний, порівняльний, історико-функціональний. Контраверсивність психоаналітичного та герменевтичного методів літературознавства. Лінгвістичні методи дослідження (дистрибутивний, дистрибутивно-статистичний, валентнісний, контекстологічний, компонентний, опозитивний, метод безпосередніх складових, трансформаційний, пропагандистського аналізу, критичного дискурс-аналізу, конверсаційного аналізу, трансакційного аналізу, картографування, мовленнєвоактовий, концептуального аналізу). Робота з інформантами. | 2 | - |
| | **Розділ 3. Етапи написання наукової роботи** | | |
| 3.1 | *Тема 1. Теоретичні основи дослідження*<br>Обрання теми та наукового керівника. Складання плану роботи. Робота з науковими публікаціями. Накопичення й обробка теоретичної інформації. Основи цитування. Огляд | 2 | 0,5 |

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| | літератури за темою. Джерела наукової інформації. Платформи Google Scholar і Researchgate. | | |
| 3.2 | *Тема 2. Емпіричні аспекти дослідження*<br>Алгоритм збирання та аналізу емпіричного матеріалу. Поняття загального масиву дослідження. Поняття вибірки. Вірогіднісні та невірогіднісні вибірки. Випадкова, стратифікована, кластерна і багатоетапна вибірки. Формування корпусу дослідження. | 2 | 0,5 |
| 3.3 | *Тема 3. Виклад результатів дослідження*<br>Проблеми написання тексту: блок, внутрішній критик, прокрастинація. Стиль наукової прози. Спеціальні мовні засоби у науковій роботі. Абзацне членування. Типові стилістичні помилки при написанні наукових робіт. | 2 | 0,5 |
| 3.4 | *Тема 4. Метамова*<br>Поняття метамови. Термінологія у філологічних дослідженнях. Дефініції. Кола у визначенні. Літерна символіка. Графічна метамова. Таблиці, графіки, схеми. Графічні символи. Поняття метатексту. | 2 | - |
| 3.5. | *Тема 5. Презентація результатів дослідження*<br>Процедура захисту наукових робіт. Вимоги до наукових робіт. Види наукових форумів. Виступ на конференціях. Підготовка до публічного захисту. Відповіді на зауваження і запитання під час презентації дослідження. Підготовка до публікації. Вимоги до назви. Поняття УДК. Ключові слова. | 2 | 0,5 |
| 3.6. | *Тема 6. Оформлення наукової роботи*<br>Оформлення титульної сторінки і змісту. Вимоги до назв розділів та підрозділів. Оформлення обов'язкових компонентів вступу: 1) актуальність проблеми, 2) об'єкт і предмет дослідження, 3) мета й завдання дослідження, 4) матеріал дослідження, 5) методи дослідження, 6) положення, які виносять на захист, 7) теоретичне і практичне значення дослідження, 8) апробація результатів дослідження (конференції, статті). Опис загального напрямку дослідження у вступі. Оформлення основного тексту роботи. | 2 | 0,5 |
| 3.7. | *Тема 7. Оформлення бібліографічних посилань*<br>Оформлення бібліографічних посилань за ДСТУ (книги, словники та дисертації, частина видання, електронні ресурси. Оформлення References за Гарвардською системою (книги латинкою, кирилічні книги, частина видання латинкою, кирилічна частина видання. | 2 | 0,5 |
| | **Усього** | **28** | **6** |

## 5. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| 1.1. | *Тема 1. Наука і наукові знання.* Дискусія на тему консеквенційної та деонтичної етики в науці. Гейміфікована вправа на засвоєння матеріалу на платформі Quizziz. | 0,5 | 0,5 |
| 1.2. | *Тема 2. Організація наукових знань.* Дискусія на тему гносеологічної етики в науці. Гейміфікована вправа на засвоєння матеріалу на платформі Quizziz. | 0,5 | 0,5 |
| 1.3. | *Тема 3. Наукова методологія.* «Мозковий штурм» прикладів методів у науці. Гейміфікована вправа на засвоєння матеріалу на платформі Quizziz. | 0,5 | 0,5 |
| 1.4. | *Тема 4. Логічні та емпіричні методи дослідження*. «Мозковий штурм» прикладів логічних та емпіричних методів у науці. Гейміфікована вправа на засвоєння матеріалу на платформі Quizziz. | 0,5 | 0,5 |
| 2.1. | *Тема 1. Філологія як наука* Візуалізація структури філології як науки. Гейміфікована вправа на засвоєння матеріалу на платформі Quizziz. | 1 | 1 |
| 2.2. | *Тема 2. Спеціальні методи філології* Обговорення прикладів спеціальних методів філології. Гейміфікована вправа на засвоєння матеріалу на платформі Quizziz. | 1 | 1 |
| | **Усього** | **4** | **4** |

## 6. Завдання для самостійної роботи

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| | **Розділ 1. Наука і науковий метод** | | |
| 1.1. | *Тема 1. Наука і наукові знання.* Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5,5 |
| 1.2. | *Тема 2. Організація наукових знань.* Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5,5 |
| 1.3. | *Тема 3. Наукова методологія.* Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5,5 |
| 1.4. | *Тема 4. Логічні та емпіричні методи дослідження*. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5,5 |
| 1.5. | *Тема 5. На заваді пізнанню: хиби, викривлення та недоброчесність.* | 4 | 6,5 |

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| | Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу.<br>Робота з додатковими матеріалами:<br>- матеріали університету Окленд;<br>- робота на платформі https://yourlogicalfallacyis.com/<br>- перегляд відеоматеріалів 12 Cognitive Biases Explained: https://www.youtube.com/watch?v=wEwGBIr_RIw&t=159s | | |
| | **Розділ 2. Специфіка наукових досліджень з філології** | | |
| 2.1. | *Тема 1. Філологія як наука*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5,5 |
| 2.2. | *Тема 2. Спеціальні методи філології*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5,5 |
| | **Розділ 3. Етапи написання наукової роботи** | | |
| 3.1 | *Тема 1. Теоретичні основи дослідження*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5 |
| 3.2 | *Тема 2. Емпіричні аспекти дослідження*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5 |
| 3.3 | *Тема 3. Виклад результатів дослідження*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 6 |
| 3.4 | *Тема 4. Метамова*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 5 |
| 3.5. | *Тема 5. Презентація результатів дослідження*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу. | 4 | 6 |
| 3.6. | *Тема 6. Оформлення наукової роботи*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу.<br>Практичні завдання:<br>1. Оформлення титульної сторінки.<br>2. Оформлення змісту.<br>3. Оформлення початку вступу.<br>4. Оформлення актуальності дослідження.<br>5. Оформлення об'єкта та предмета дослідження.<br>6. Оформлення матеріалу дослідження.<br>7. Оформлення мети та завдань дослідження. | 4 | 6 |
| 3.7. | *Тема 7. Оформлення бібліографічних посилань*<br>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу курсу.<br>Практичні завдання:<br>1. Оформлення бібліографічних посилань за ДСТУ (книги)<br>2. Оформлення бібліографічних посилань за ДСТУ (словники та дисертації)<br>3. Оформлення бібліографічних посилань за ДСТУ (частина видання)<br>4. Оформлення бібліографічних посилань за ДСТУ (електронні ресурси) | 4 | 5,5 |

| № з/п | Назва теми | Кількість годин (д/ф) | Кількість годин (з/ф) |
|---|---|---|---|
| | 5. Оформлення References за Гарвардською системою (книги латинкою)<br>6. Оформлення References за Гарвардською системою (кирилічні книги)<br>7. Оформлення References за Гарвардською системою (частина видання латинкою)<br>8. Оформлення References за Гарвардською системою (кирилічна частина видання) | | |
| 4. | Підготовка до заліку | 2 | 2 |
| | **Усього** | **58** | **80** |

## 7. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів контролюються та оцінюються як під час поточної роботи над навчальним матеріалом, так і в кінці курсу.

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи на денному та заочному відділенні проводиться опитування з матеріалу, відведеного на самостійний розгляд; на денному відділенні додатково проводиться перевірка практичних завдань студентів (у цифровому вигляді) і гейміфіковані тести на платформі Quizziz, на заочному – поточні тести.

У кінці курсу проводиться залікова контрольна робота, що складається з тестового завдання для перевірки теоретичних знань та практичних умінь студентів.

## 8. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

| Поточний контроль та самостійна робота в семестрі | | Разом | Залік | Сума |
|---|---|---|---|---|
| Р 1-3 | | 40 | 60 | 100 |
| 20<br>(поточна успішність) | 20<br>(практичні завдання) | | | |

Заочна форма навчання

| Поточний контроль та самостійна робота в семестрі | Тест | Разом | Залік | Сума |
|---|---|---|---|---|
| Р 1-3 | 20 | 40 | 60 | 100 |
| 20<br>поточна успішність | | | | |

**Критерії оцінювання**

Денна форма навчання

- поточна успішність: результати опитувань і тестів на платформі Quizziz (макс. 20 балів);
- практичні завдання (макс. 20 балів)
- залік (2 г.): завдання множинного вибору, максимальна кількість балів – 60.

Заочна (дистанційна) форма навчання

- поточна успішність: результати опитувань і тесту на платформі Quizziz (макс. 20 балів);
- поточний тест (макс. 20 балів);
- залік (2 г.): завдання множинного вибору, максимальна кількість балів – 60.

**Шкала оцінювання**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|
| | для заліку |
| 90 – 100 | зараховано |
| 70-89 | |
| 50-69 | |
| 1-49 | не зараховано |

## 9. Рекомендована література

### Основна література


1. Малая О.Ю. Методологія та етика наукового пізнання: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імени В. Н. Каразіна. (препринт).
2. Ланге А, Сушко-Безденежних М. Г. Наукове писемне мовлення у вищій школі (практичні поради) : навчальний посібник. Сумський державний університет, 2020. 322 с.
3. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник для вузів. К.: Кондор, 2003. 189 с.
4. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2017. 172 с.


### Допоміжна література


5. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: посібник для вузів. К.: Академвидав, 2004. 208 с.
6. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник для вузів. К.: Знання, 2006. 307 с.
7. Вишницька Ю. В. Аналіз та інтерпретація художнього тексту. Спецкурс із зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. К. : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 202 с.
8. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ «Київський університет», 2018.
9. Chalmers A. E. What is this thing called Science? Cambridge : Hackett Publishing Company Inc., 1999.
10. Gensler H. J. Ethics: a contemporary introduction New York: Routledge, 2011. 190 p.

11. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition. Berlin : ALLEA, 2017. 16 p.

.

## 10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Harvard Reference: http://www.citethisforme.com/harvard-referencing
2. Pinker S. General Education 1066: Rationality: Harvard University Lectures: https://harvard.hosted.panopto.com/Panopto/Pages/Sessions/List.aspx?fbclid=IwAR2ihQQik082y6pJszbSuEi794ZTX2PDau6km73MT6gpvU026L1k5Dj6Jxw#folderID=%2255a37adc-eaae-4aa6-8a06-ab25015a4ee8%22
3. Referencing Tutorial: http://library.northampton.ac.uk/liberation/ref/index.php
4. Бібліографічна база даних Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/
5. ДСТУ 8302:2015 : Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання : http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua/
7. Рекомендації з оформлення статей наукових журналів: https://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/rekomendacii-avtoram
8. Курс університету Окленд про хиби та викривлення: https://www.futurelearn.com/courses/logical-and-critical-thinking
9. Інтерактивний сайт з вправами на запобігання хиб та викривлень: https://yourlogicalfallacyis.com/
10. Когнітивні упередження (проєкт Obraz UA): https://www.youtube.com/watch?v=H67iFWd4Dxk&list=PLjYaoCyRzZZVIPWik4de8ypPR-zjRq_1_&index=1
11. 12 Cognitive Biases Explained: https://www.youtube.com/watch?v=wEwGBIr_RIw&t=159s